

województwa (samorząd regionalny). Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej traktuje samorząd terytorialny jako element organizacji państwa, odrębny i niezależny od administracji rządowej. S. Owsiak, *Finanse publiczne teoria i praktyka*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005, s. 140, 432-434; Konstytucja RP, rozdział VII.

¹¹ W. Skrzydło, *Komentarz do art 163 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* (Dz. U.97.78.483) [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej*, Komentarz, Kraków 2002.

¹² J. Lang, *Z rozważań nad rolą samorządu terytorialnego w państwie*, Człowiek i Środowisko, nr 1-2/1992, s. 16.

¹³ B. Dolnicki, *Samorząd terytorialny*, Kraków 2006, s. 18-26; analogicznie Z. Niewiadomski wskazuje, że najważniejsze elementy składające się na istotę samorządu terytorialnego to: podmiot i przedmiot samorządu terytorialnego oraz sposób wykonywania przezeń administracji państwowej.

¹⁴ Z. Leoński, *Samorząd terytorialny w RP*, Warszawa 2001, s. 6; za M. Kuleszą, *Zagrożenia reformy (w sprawie zadań i kompetencji samorządu terytorialnego)*, Samorząd Terytorialny, nr 1-2/1991, s. 90. warto podkreślić, że: Utworzenie samorządu terytorialnego nie było celem samym w sobie, lecz krokiem do lepszego zaspokojenia potrzeb społecznych m.in. w sferze gospodarki komunalnej. Poprzez УДК:327(438:4-11)

samorząd terytorialny i instytucje komunalne musi być realizowana część polityki państwowej.

¹⁵ R. Borowiecki, Mirosław Kwieciński (red.), *Monitorowanie otoczenia : przepływ i bezpieczeństwo informacji. w stronę inteligencji przedsiębiorstwa*, Zakamycze, Kraków 2003.

¹⁶ *Europejska Karta Samorządu Terytorialnego*, [w:] *Zbiór Prawa Samorządowego*, Poznań 2002; M. Perzanowska-Zamajtys, *Europejski Samorząd Terytorialny*, Warszawa 2002; J. Wojnicki, *Samorząd lokalny w Polsce i Europie*, Pułtusk 2003.

¹⁷ *Europejska Karta Samorządu Terytorialnego*, sporządzona w Strasburgu dnia 15 października 1985 r. (Dz. U. z 1994 r. Nr 124, poz. 607); W. Malendowski, M. Ratajczak, *Euroregiony pierwszy Krok Integracji Europejskiej*, Alta 2, Wrocław 1998; W. Bokajly, K. Dzibki, *Unia Europejska Leksykon Integracji*, Europa, Wrocław 2003.

¹⁸ Por. C Kosikowskiy M. Ofiarska, E. Ruśkowski, *Podstawy prawne, zasady gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego oraz organizacja pracy ich urzędów w zakresie finansów lokalnych*, [w:] *Finanse samorządowe 2008*, (red.) C. Kosikowski, Warszawa 2008, s. 48.

¹⁹ *Samorząd terytorialny w Polsce - zagadnienia wstępne*, http://www.ksiegarnia.beck.pl/pdf/kontrola_zarzadcza_i_audt_fragment.pdf (10.05.2013).

© Василь Карпо (м. Чернівці),
© Сергій Попик (м. Київ),
© Лілія Фуртус (м. Варшава)

ПОЛІТИКО-ДИПЛОМАТИЧНІ ІНІЦІАТИВИ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА НА ПОСТРАДЯНСЬКОМУ ПРОСТОРИ

Василь Карпо, Сергій Попик, Лілія Фуртус. Політико-дипломатичні ініціативи Республіки Польща на пострадянському просторі. У статті досліджуються зміст та особливості зовнішньої політики Республіки Польща на пострадянському просторі. Привертається увага до того, що політика Республіки Польща по відношенню до країн, які утворилися після розпаду СРСР, була та продовжує залишатися послідовно виваженою. Офіційна Варшава намагається закріпити за собою статус країни-експерта та держави, яка задає тон у формуванні політики ЄС щодо східних країн-сусідів. Йдеться також про лідируючі позиції Польщі у реалізації практичного політико-дипломатичного курсу ЄС у відносинах з Україною, Молдовою, Грузією та Білоруссю, а також про важливу роль Варшави у стосунках Брюсселю та Москви.

Ключові слова: Польща, Європейський Союз, Україна, Росія, Білорусь, Молдова, зовнішня політика, інтеграція, пострадянський простір.

Василий Карпо, Сергей Попик, Лилия Фуртус. Политико-дипломатические инициативы Республики Польша на постсоветском про-

странстве. В статье исследуются особенности внешней политики Республики Польша на постсоветском пространстве. Обращается внимание на то, что политика Польши в отношении стран, образовавшихся после распада СССР, была и продолжает оставаться последовательно взвешенной. Варшава пытается закрепить за собой статус страны-эксперта и государства, которое задает тон в формировании политики ЕС политики в отношении восточных стран-соседей. Анализируются лидирующие позиции Польши в реализации практического политико-дипломатического курса ЕС в отношениях с Украиной, Молдовой, Грузией и Беларусью, а также роль Варшавы в отношениях Брюсселя и Москвы.

Ключевые слова: Польша, Европейский Союз, Россия, Беларусь, Молдова, внешняя политика, интеграция, постсоветское пространство.

Vasyl Karpo, Sergii Popyk, Liliya Furtus. Political and Diplomatic Initiatives of the Republic of Poland in the Post-Soviet Area. The article deals with the content and features of the foreign policy of the Republic of Poland towards the post-soviet countries. The leading position of Poland in the practical imple-

mentation of EU's political and diplomatic course in relations with Ukraine, Moldova, Georgia and Belarus, as well as the important role of Warsaw in relationships between Brussels and Moscow are studying in the article.

The authors emphasize that the policy of Poland towards the countries that established after the collapse of the Soviet Union was and remains a consistently balanced.

Key words: Poland, the European Union, Ukraine, Russia, Belarus, Moldova, foreign policy, integration, post-soviet space.

Республіка Польща традиційно спрямовує свої зусилля на формування та утвердження активної зовнішньополітичної позиції на міжнародній арені, послуговуючись продовж останніх років статусом безпечної, стабільної, впливової та економічно розвинутої держави.

Ключовими компонентами зовнішньої політики офіційної Варшави є підтримка процесу розширення ЄС та НАТО, а також формування спільної стратегії енергетичної безпеки Європи.

Водночас, незмінним та винятково важливим пріоритетом польського зовнішньополітичного курсу є практична реалізація політики ЄС на Східному напрямі, в першу чергу на пострадянському просторі.

Політика Республіки Польща щодо країн СНД була та продовжує залишатися достатньо виваженою, послідовною та спрямованою на проведення наполегливого діалогу з усіх практичних питань взаємодії як на двосторонньому, так і багатосторонньому рівнях. Амбітні завдання Польщі на пострадянському просторі слід трактувати як свідоме визначення та закріплення за Варшавою статусу країни-експерта та держави, яка задає тон ведення Євросоюзом політики щодо східних країн-сусідів Спільноти. Насамперед йдеться про збереження Польщею лідируючих позицій як у контексті відносин ЄС з Україною, Молдовою, Грузією та Білоруссю, так і у контексті можливості впливу на рішення Брюсселю відносно Росії.

Крім цього, Польща спрямовує зусилля на зміцнення не лише свого іміджу на міжнародній арені, але й ЄС в цілому як провідника демократичних цінностей у глобальному вимірі.

У контексті інтеграційних процесів пострадянських країн з ЄС, на думку польської сторони основними елементами є зміцнення суверенності, непорушність територіальної цілісності держав, модернізація та демократизація.

Чи не найважливішим пріоритетом східної політики Варшави є відносини та взаємодія з офіційним Мінськом. Дотримання основоположних демократичних цінностей, прав людини та свободи слова, а також розвиток громадянського суспільства один із визначальних чинників у стосунках Польщі з Республікою Білорусь.

Незважаючи на зацікавлення офіційної Варшави у всебічному розвитку двостороннього співробітництва, політичний діалог між двома державами протягом 2010-2013 рр. практично не знайшов свого вираження. Відсутність чітких сигналів з боку Мінська негативно позначилася на розвитку усього спектру польсько-білоруських взаємин. На думку польської сторони, відсутність зустрічей і переговорів на найвищому та високому рівнях свідчить про наявність досить серйозних проблемних питань, щодо демократичних процесів в Білорусі¹. Впродовж останніх років офіційна Варшава демонстративно ігнорує білоруську владу, компенсуючи відсутність міжурядових відносин зустрічами офіційних чинників Польської держави насамперед з представниками білоруської опозиції та неурядових організацій Республіки Білорусь. Разом з тим, зусилля Варшави продовжують спрямовуватися на пошук можливостей для зближення білоруського та польського народів. До прикладів наданої польською стороною підтримки РБ можна віднести наступні:

- у 2011 р. офіційна Варшава збільшила фінансову допомогу білоруській опозиції з 5 млн. євро до 10,5 млн. євро;

- з 1 січня 2011 р. для громадян РБ було скасовано консульський збір за отримання польських національних віз²;

- за ініціативи МЗС РП відбулася міжнародна донорська конференція «Солидарність з Білоруссю», участь у якій взяли представники урядів та громадських організацій країн ЄС, США, Канади, України та Молдови (всього 36 країн), а також неурядових організацій Білорусі. За результатами конференції на розвиток громадянського суспільства в Білорусі було зібрано 87 млн. євро з яких 65 млн. євро надані країнами ЄС³;

- польська сторона налаштована на збільшенні видачі польських віз громадянам РБ (у 2010 р. – 300 тис. віз, у 2012 р. – 350 тис. віз, кожний другий громадянин Білорусі, який в'їжджає до країн шенгенської зони здійснює це на підставі польської візи)⁴;

- через програму Кастуся Каліновського фінансуються стипендії для білоруських студентів. Нова програма імені Стефана Банаха буде спрямована на фінансову підтримку у т.ч. громадян РБ, які мають намір навчатися у вищих навчальних закладах Польщі на юридичному, математичному та інженерному факультетах.

За підтримки партнерів в ЄС та за посередництва Європейського фонду з питань демократії, польська сторона намагатиметься й надалі впливати на зміну політики офіційного Мінська. Однак, у випадку подальшого порушення чинною владою Білорусі прав та свобод людини, Польща займатиме досить жорстку позицію та закликатиме до посилення міжнародним співтовариством санк-

цій. При цьому з великою ймовірністю можна спрогнозувати, що позиція офіційної Варшави полягатиме у діях спрямованих виключно проти білоруської влади, а не ускладнення умов для життєдіяльності білоруського суспільства загалом. Польща готова до розвитку відносин з Білоруссю та може надавати підтримку офіційному Мінську в діалозі з інституціями ЄС, однак принцип більше за більше – менше за менше й надалі продовжує залишатися актуальним для двостороннього діалогу.

Заслужують уваги відносини Варшави з Республікою Молдова. Для польсько-молдовського діалогу як на найвищому та високому рівнях, так і на рівні профільних міністерств і відомств характерною рисою поруч з інтенсивністю є високий рівень довіри, відсутність декларативності та проблемних питань.

Зовнішня політика Польщі по відношенню до Молдови розглядається насамперед через призму євроінтеграційних прагнень офіційного Кишинева.

Підписання у листопаді 2012 р. Президентом Придністров'я Є. Шевчуком нової Концепції зовнішньої політики, польська сторона коментувала як спроби російської сторони формалізувати відносини Придністров'я з Російською Федерацією і таким чином маргіналізувати питання об'єднання з Молдовою. Крім цього, підписання вищезгаданого документу розцінювалося як один із методів тиску на Молдову щодо перегляду офіційним Кишиневом зовнішньополітичного курсу. На думку авторитетних експертних інституцій Республіки Польща, російська сторона чітко давала зрозуміти, що відмова Молдови від реалізації євроінтеграційного курсу та вступ до Митного Союзу сприятиме створенню нових можливостей для пошуку компромісів щодо об'єднання з Придністров'ям. Однак, рішучість та згодом й успіх у здійсненні соціально-економічних та демократичних реформ, на думку офіційної Варшави, є практичним підтвердженням незмінності зовнішньополітичного курсу Молдови на європейську інтеграцію.

Сьогодні офіційна Варшава вважає Молдову лідером у реалізації політики «Східного партнерства». Позитивно відзначаючи виконання Молдовою I і II фази Плану дій з лібералізації візового режиму, польська сторона готова до продовження активного та наполегливого діалогу із структурами ЄС щодо запровадження вже найближчим часом безвізового режиму поїздок громадян РМ до країн ЄС.

З огляду на позитивні оцінки сторони ЄС у виконанні офіційним Кишиневом зобов'язань на євроінтеграційному напрямі, стратегічне партнерство між Польщею та Румунією та традиційно високим рівнем підтримки Молдови офіційним Бухарестом, польська сторона в значній мірі сприяла успіху Вільнюського Саміту «Східного партнерства» у листопаді 2013 р. для молдовської сторони.

До пріоритетів східної політики Республіки Польща традиційно належать Росія. Незважаючи на намагання офіційної Варшави у 2007 р. здійснити перезавантаження відносин між Республікою Польща та Російською Федерацією, а також інтенсивність польсько-російського діалогу протягом 2008-2009 рр., якісно новий вимір відносин на лінії Варшава – Москва не вдалося започаткувати. Разом з тим, пріоритетом зовнішньої політики польської сторони продовжує залишатися розвиток прагматичних відносин з Російською Федерацією у тому числі як одного із ключових гравців на міжнародній арені у політико-економічній та енергетичній площині Курс Варшави направлений на пошук нових точок дотику з Росією, що також має сприяти посиленню Польщі в Євросоюзі⁵. До чутливих питань двостороннього діалогу можна віднести питання енергетичної безпеки, спільного історичного минулого та з 2010 р. – розслідування Смоленської катастрофи. Обидві країни намагаються зберегти свої впливи на пострадянському просторі, насамперед коли йдеться про країни Східного партнерства. Російська сторона розглядає заангажованість сторони ЄС й у тому числі Польщі, як намагання послабити її авторитет серед країн СНД. Здійснюючи оцінки розвитку двосторонніх відносин, польські експерти визначають діалог між Республікою Польща та Російською Федерацією як повільний та здебільшого орієнтований на вирішення питань по мірі їх виникнення. Натомість, досить часто у виданнях польських аналітичних центрів можна зустріти визначення російськими партнерами відносин з Польщею як нормальні та динамічні.

Незважаючи на те, що традиційний інтерес до Південного Кавказу має Російська Федерація, польська сторона приділяє значну увагу розвитку відносин з країнами регіону як у контексті посилення взаємодії у сфері енергетичної безпеки та збереження проєвропейського вектору, так і у контексті стабілізації ситуації у регіональному вимірі.

Так звані «Кавказькі турне» Голови Ради Міністрів Республіки Польща Д.Туска напередодні головування Польщі в Раді ЄС з 1 липня по 31 грудня 2011 р. та Президента Польщі Б. Коморовського у липні 2011 р., ініціатива польської сторони щодо візиту глав зовнішньополітичних відомств Польщі, Швеції та Болгарії у грудні 2012 р., політичні консультації на рівні заступників міністрів закордонних справ у квітні 2013 р. стали своєрідною спробою зміцнення ініціативи «Східне партнерство» та свідченням того, що східний вимір зовнішньої політики Польщі не обмежується лише Україною, Молдовою та Білоруссю.

Незважаючи на прихильне ставлення Євросоюзу, і зокрема Польщі до реалізації Вірменією євроінтеграційних устремлень, рішення офіційного Єревану на початку вересня 2013 р. стало неочікуваним. Успіх російської сторони у переговорному

процесі з Вірменією став свого роду перевіркою на міцність подальшої реалізації ініціативи, тестом на єдність країн ЄС та безперечно перевіркою на здатність країн «Східного партнерства» протистояти викликам та загрозам з боку третіх сторін. Однак, офіційна Варшава поважаючи право кожної країни на вибір власного зовнішньополітичного вектору публічно не коментувала рішення однієї з країн «Східного партнерства». У ході зустрічі глав зовнішньополітичних відомств Польщі та Вірменії, що відбулася 17 вересня 2013 р., вірменській стороні було повідомлено про неможливість парафування Угоди про асоціацію під час Вільнюського Саміту «Східного партнерства». Висловлюючи зацікавленість у розвитку співробітництва Вірменії з ЄС, польська сторона чітко дала зрозуміти, що співпраця здійснюватиметься в міру існуючих можливостей та на визначених стороною ЄС умовах. Таким чином, взаємодія Польщі та Вірменії насамперед акцентуватиметься на поглибленні співробітництва у всіх сферах двосторонньої взаємодії, зокрема його наповненню практичним змістом. Діалог країн у рамках ЄС здійснюватиметься також й у контексті питань політики безпеки на Південному Кавказі.

Незважаючи на рішення Вірменії, офіційна Варшава все ж таки зберігатиме за собою статус ключового гравця Спільноти щодо східного виміру політики ЄС, зокрема в країнах Південного Кавказу. Як країна-ініціатор «Східного партнерства» Польща доклала зусиль для того, щоб у ході Вільнюського Саміту було парафровано Угоду про асоціацію з Грузією та надано більш чіткі сигнали для Азербайджану.

Під час обговорення політичної та безпекової ситуації в країнах Кавказького регіону, польська сторона приділяє значну увагу стану і перспективам врегулювання сепаратистських конфліктів. У підходах до вирішення Нагорно-Карабаського конфлікту, який польська сторона називає «гордієвим вузлом», позиція офіційної Варшави продовжує залишатися незмінною – збереження територіальної цілісності Азербайджану. Польща готова всіляко сприяти мирному врегулюванню конфлікту на основі міжнародного права та шляхом наполегливого діалогу зі сторонами конфлікту.

Враховуючи важливе геополітичне положення, Польща розглядає Грузію як важливий елемент загальноєвропейської, передусім, енергетичної безпеки. Підтримуючи зовнішньополітичний курс офіційного Тбілісі на європейську та євроатлантичну інтеграцію, офіційна Варшава виступає за суверенітет і територіальну цілісність Грузинської держави. Вищі посадові особи Республіки Польща, перебуваючи з візитами у Грузії неодноразово наголошували, що Польща не визнає незалежності самопроголошених республік Абхазії та Південної Осетії, які вважає невід'ємною частиною території Грузії. Польщею також було вжито низку політико-

дипломатичних кроків спрямованих на врегулювання російсько-грузинського конфлікту в серпні 2008 р.: колишнім Президентом Л.Качинським було ініційовано місію президентів України, Естонії, Литви та Прем'єр-міністра Латвії до Грузії; Головою Ради Міністрів Д.Туском та Міністром закордонних справ Р.Сікорським ініційовалося проведення надзвичайних засідань Європейської Ради на рівні глав урядів та Ради міністрів закордонних справ країн-членів ЄС з метою вироблення спільного плану дій та ін.. Враховуючи внутрішньополітичне протистояння у Польщі у 2008 р. між президентом та урядом, з метою врегулювання конфлікту в Грузії у контексті практичних кроків, Уряд Республіки Польща віддавав перевагу консолідованим діям Європейського Союзу, а також використанню потенціалу інших міжнародних організацій, передусім, ООН, ОБСЄ, НАТО.

Таким чином, активізацію Польщею південно-кавказького вектору своєї зовнішньополітичної та зовнішньоекономічної діяльності слід розглядати як у двосторонньому вимірі, так і в площині східної політики ЄС.

Розвиток з країнами Центральної Азії сторона ЄС, а також Польща розглядає здебільшого як альтернативу Росії у постачанні енергоносіїв. Зовнішня політика Польської держави скеровуватиметься на посиленні взаємодії насамперед з Казахстаном як країною-лідером та країною з потужним економічним потенціалом у цьому регіоні. При цьому увага акцентуватиметься на поглибленні міжрегіональної складової, пожвавленні політичного діалогу на найвищому та високому рівнях у тому числі для інтенсифікації взаємодії профільних міністерств та відомств. З огляду на географічне розташування, польська сторона розглядає Казахстан як можливість виходу на ринок Центральної Азії та півдня Росії.

Киргизстан належить до пріоритетних країн польської технічної допомоги. У рамках діяльності Товариства Східноєвропейського центру демократії у I півріччі 2013 р. було виділено близько 220 тис. дол. США на реалізацію програм спрямованих на збільшення доступу мешканців Ферганської Долини до питної води⁶.

Політичний діалог між Польщею і Таджикистаном не відзначається інтенсивністю, натомість розвиткові відносин сприяє проведення двосторонніх консультацій на рівні профільних міністерств та відомств обох країн. У рамках діяльності Фонду Польського Центру міжнародної допомоги, для таджицької сторони у I півріччі 2013 р. було виділено близько 65 тис. дол. США на реалізацію програми, спрямованої на створення нових робочих місць для жінок⁷.

З огляду на участь польської сторони у врегулюванні ситуації в Афганістані, офіційна Варшава надає важливого значення співпраці з таджицькою

стороною у контексті політики безпеки. У розвитку двосторонніх відносин з Таджикистаном крім питання взаємодії у сфері політики регіональної безпеки, актуальним залишатиметься торговельно-економічна складова, а також більш предметна співпраця у сфері культури, освіти і науки.

Республіка Польща у розвитку співробітництва з Туркменістаном та Узбекистаном здійснюватиме акцент на взаємодії у сфері торгівлі, освіти, науки, культури.

Чи не найбільша увага та практичні політико-дипломатичні зусилля приділяється офіційною Варшавою відносинам з Україною.

Розвиток стратегічного партнерства між Україною та Республікою Польща, що обумовлюється збігом національних інтересів країн-сусідів у багатьох сферах, а також глибинними історичними та культурними зв'язками (при наявності деяких негативних стереотипів у свідомості двох народів) продовжує залишатися незмінним пріоритетом у зовнішньополітичній політиці обох країн⁸.

Зі вступом до ЄС, намагаючись не допустити закріплення за Польщею статусу «буферної держави», розміщеної між Заходом та Сходом, ЄС та Росією, офіційна Варшава з власної ініціативи та за погодженням із союзним керівництвом взяла на себе зобов'язання налагоджувати та здійснювати відносини ЄС і з його східними сусідами⁹. Незадовго до запланованого вступу Польщі до ЄС, міністр закордонних справ Польщі В.Цімошевич заявив: «Польща, як це вже неодноразово підкреслювалося, вступає до ЄС не для того, щоб відвернутися від своїх східних сусідів, а навпаки – для того, щоб представляти інтереси їхньої інтеграції з Європою»¹⁰.

Якісно новий вимір українсько-польського співробітництва було започатковано у лютому 2011 р. Характерними рисами українсько-польського діалогу на найвищому та високому рівнях є не лише традиційна інтенсивність, а насамперед відсутність декларативності, високий рівень довіри і підтримки. Зокрема, впродовж 2011-2013 рр. було проведено понад 80 візитів і зустрічей на найвищому та високому рівнях, понад 20 засідань двосторонніх інституційних механізмів та понад 200 зустрічей на рівні регіональних органів влади та в рамках взаємодії профільних міністерств та відомств обох країн. Зусилля сторін спрямовуються на практичній реалізації двосторонніх зовнішньополітичних, торговельно-економічних, гуманітарних та інших проєктів співробітництва не лише у площині Україна – Польща, але й у площині Україна – Польща – ЄС. У контексті загальноєвропейського виміру, на сьогодні найбільш актуальним питанням порядку денного українсько-польського діалогу є посилення взаємодія сторін на євроінтеграційному напрямі.

Головним завданням польської дипломатії вважається утримання України в полі зору європейських стратегічних інтересів. Республіка Польща, як країна-ініціатор «Східного партнерства», надавала вагомого значення успішності проведення в листопаді 2013 р. Вільнюського Саміту глав-держав ЄС. У контексті реалізації Україною євроінтеграційного курсу, позиція Республіки Польща буда чіткою – Угода про асоціацію Україна – ЄС, включаючи створення ЗВТ, мала б бути підписана саме під час Вільнюського Саміту «Східного партнерства».

Заслугує уваги те, що оцінка офіційної польської сторони перебігу внутрішньополітичної ситуації в Україні була та продовжує залишатися неупередженою та політично незаангажованою. Усі політичні сили Польщі й надалі зацікавлені у продовженні конструктивних відносин з Україною як у контексті реалізації нашої державою євроінтеграційних устремлінь, так і у контексті поглиблення співробітництва в рамках двосторонньої взаємодії. Особливу роль у цьому продовжує відігравати Президент Б.Коморовський. На сьогодні серед лідерів Спільноти, саме Главу Польської держави можна вважати надзвичайно активним лобістом інтересів України в ЄС. Безперечно, що вирішальним аспектом у підписанні Угоди про асоціацію є виконання Україною взятих на себе зобов'язань, однак на думку Президента Б.Коморовського не менш важливим є розуміння того, що «... не підписання Угоди про асоціацію може істотно вплинути на зміну зовнішньополітичного курсу України, що у довгостроковій перспективі матиме негативний вплив на геополітичну ситуацію у нашому регіоні...».

Міністр закордонних справ Польщі Р.Сікорський у щорічному виступі у польському Сеймі 20 березня 2013 р. щодо зовнішньополітичних пріоритетів Польщі на поточний рік наголосив, що розвиток відносин з Україною є пріоритетом зовнішньої політики. Було висловлено сподівання на успішне проведення в Україні низки реформ, передусім у галузі судочинства, оскільки це стане додатковим та вагомим аргументом у т.ч. для переговорного процесу Польщі як з Брюсселем, так і з країнами-членами Спільноти щодо підтримки євроінтеграційних устремлінь України.

Висловлювання Міністра Р.Сікорського у Вашингтоні 3 червня 2013 р. про те, що «Польща зробила вже багато для України, але є межі...», а також під час Вроцлавського Форуму 14 червня 2013 р. щодо невпевненості у підписанні Угоди про асоціацію восени 2013 р., варто оцінювати як намагання польської сторони максимально змобілізувати офіційний Київ до більш активних дій у проведенні внутрішніх реформ. Інтерв'ю Глави зовнішньополітичного відомства Польщі для одного із польських інформагентств 30 жовтня 2013 р. про те, що можливим альтернативним варіантом може стати підписання Угоди про асоціацію у 2014 р.

спрямоване виключно до української сторони, а не до ЄС в цілому. Офіційна Варшава, яка зацікавлена у досягненні Україною прогресу на євроінтеграційному напрямі, активно використовувала двосторонній потенціал двосторонніх відносин з країнами Євросоюзу, а також спрямовувала свої зусилля на переговорний процес з країнами-скептиками європейської інтеграції нашої держави.

Без перебільшення можна констатувати, що офіційна Варшава була активною у виконанні стратегічних зовнішньополітичних пріоритетів – підтримки України на євроінтеграційному напрямі. Прикладом підтримки євроінтеграційних устремлень України можуть слугувати численні ініціативи польської сторони, зокрема організація та проведення таких масштабних заходів як зустрічі президентів України, Польщі та Словаччини (21.02.2013р., м. Вісла), президентів України, Польщі та Угорщини (22.03.2013р., м. Варшава), президентів України та країн-учасниць «Вишеградської четвірки» (03.07.2013р., м. Вісла); зустрічі президентів України, Польщі, Німеччини та Італії (07.10.2013р., м. Краків); візит глав зовнішньополітичних відомств Польщі, Литви, Нідерландів, Данії до України (25.04.2013р., м. Київ); Саміт «Вишеградської четвірки та Східного партнерства на рівні міністрів закордонних справ; багатостороння зустріч за участю президентів України та країн ЄС у рамках 68-ої сесії ГА ООН (24.09.2013р., м. Нью-Йорк); візит Міністра закордонних справ РП Р. Сікорського разом з Міністром закордонних справ Швеції К.Більдтом до України у рамках турне країнами «Східного партнерства» (22 жовтня 2013 р., м. Київ). Крім цього, польська сторона на постійній основі включала українське питання до порядку денного зустрічей на найвищому та високому рівнях з лідерами країн ЄС.

Враховуючи рівень стратегічного партнерства між Україною та Польщею, польська сторона спрямовує свої зусилля з метою недопущення спроб окремих політичних гравців спричинити так зване «охолодження» відносин на лінії Київ-Брюссель. При цьому досить активно використовувався наявний інструментарій як польського впливу, так і прихильників євроінтеграції нашої держави в європейських інституціях.

У контексті впливу російської сторони на реалізацію зовнішньополітичного курсу України на європейську інтеграцію, польська сторона вважає, що тиск Москви на Україну продовжує слугувати як додатковий аргумент у переговорному процесі Польщі з країнами-партнерами та країнами скептиками європейської інтеграції України.

Загалом, незважаючи на те, що польська зовнішня політика на пострадянському просторі є досить чітким відображенням східної політики Європейського Союзу, офіційна Варшава очевидно вміло та ефективно реалізовує власні політико-

дипломатичні підходи, які в повній мірі визначаються національними інтересами Польської держави. Задля посилення своїх позицій у Європейському Союзі, Польща й надалі розвиватиме східний напрям своєї зовнішньої політики, а отже «відіграватиме роль головного захисника держав зі сходу Європейського континенту, які не приєдналися до ЄС у 2004 р.»¹¹. Саме такий підхід лежить в основі розбудови пріоритетних напрямків польської зовнішньої політики, до яких належали й надалі належатимуть відносини Польщі з Україною, Російською Федерацією та Республікою Білорусь.

¹ Польща в ХХ веке. Очерки политической истории / Отв. ред. А.Ф. Носкова. – М., 2012. – С. 922.

² Zniesienie opłat za wizy krajowe dla obywateli Białorusi [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.msz.gov.pl/pl/aktualnosci/wiadomosci/aktualnosc_40090.

³ Konferencja donatorów «Solidarność z Białorusią» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.korespondent-wschodni.org/informacje/konferencja-donatorow-solidarnosc-z-bialorusia>.

⁴ Катажина Пелчинская-Наленч: Умови осталися прежними [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://charter97.org/ru/news/2013/7/5/71689/>.

⁵ Хилько О. Нова зовнішня політика Польщі: Виклик чи шанс для України? – 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com.ua/ekspertna-dumka/view/article/nova-zovni-shnja-politika-polskhi-viklik-chi-shans-dlja-ukra/>.

⁶ Polska Pomoc w Kirgistanie i Tadżykistanie [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.msz.gov.pl/pl/aktualnosci/wiadomosci/polska_pomoc_w_kirgistanie_i_tadzykistanie

⁷ Polska Pomoc w Kirgistanie i Tadżykistanie [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.msz.gov.pl/pl/aktualnosci/wiadomosci/polska_pomoc_w_kirgistanie_i_tadzykistanie

⁸ Стрільчук Л.В., Стрільчук В.В. Інституційні складові українсько-польських гуманітарних взаємин і співробітництва / Л.В. Стрільчук, В.В. Стрільчук: монографія. – Луцьк, 2013. – С. 11.

⁹ Чорна Н. Еволюція польсько-українських відносин після вступу Польщі до Європейського Союзу / Н. Чорна // Україна-Європа-Світ. Міжн. зб. наук. праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. – Вип. 9. – Тернопіль, 2012. – С. 93

¹⁰ Цімошевич В. Наша спільна Європа / В. Цімошевич // Євроатлантика. – 2004. – № 2. – С. 70.

¹¹ Моцик О. Розвиток українсько-польських відносин в умовах зовнішньої політики розширеного Європейського Союзу / О. Моцик // Історико-політичні проблеми сучасного світу: Зб. наук. статей. – Чернівці, 2013. – Т. 25-26. – С. 181.